हेलम्बु गाउँपालिकाको अभियान, नमूना गाउँपालिकाको निर्माण

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

को

नीति तथा कार्यक्रम

स्थानीय सरकार
हेलम्बु गाउँपालिका
हेलम्बु, सिन्धुपाल्चोक

स्थानीय सरकार

हेलम्बु गाउँपालिकाद्वारा प्रस्तुत

आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को

नीति तथा कार्यक्रम

गाउँ सभाका अध्यक्ष ज्यू,

गाउँ सभाका सदस्य ज्यूहरु।

सभाध्यक्षज्यू,

पृष्ठभूमि,

सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको उत्तर पश्चिम भेगमा अवस्थित यस हेलम्बु गाउँपालिका साविकको महाँकाल, इचोक, पाल्चोक, किउल र हेलम्बु गरि ५ वटा गा.वि.स. मिलाएर हेलम्बु गाउँपालिका गठन भएको हो । यस गाउँपालिकाको अधिकाशं भू–भाग पहाड र सुन्दर डाँडापाखाले भरिएको छ भने यस गाउँपालिकाको क्षेत्रफल २८७.२६ वर्ग कि.मी रहेको छ २०७८ को जनगणना अनुसार यस गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या १७,४९७ रहेको छ । यस गाउँपालिकाको पूर्वमा पाँचपोखरी थाङपाल गाउँपालिका पश्चिममा नुवाकोटको दुप्चेश्वर गाउँपालिका र रसुवा जिल्ला उत्तर पाँचपोखरी थाङपाल र रसुवा जिल्लाको गोसाईकुण्ड गाउँपालिका र दक्षिणमा मेलम्ची नगरपालिका रहेको छ । साथै यस गाउँपालिका समुन्द्र सतहबाट करिब ९०० मिटर उचाई देखि ५८०० मिटर सम्मको उच्च भू–भागमा पर्दछ । हेलम्बु गाउँपालिका सुन्दर शान्त रमणीय जुगल हिमालको सन्निकट आमायाङ्ग्रीको काखमा अवस्थित रहेको छ । माथिल्लो भू–भागमा ह्योल्मो, तामाङ, गुरुङ लगायतका आदिवासी जनजाती र दलित समुदायहरुको बाहुल्यता रहेको र तल्लो बेसी भू–भागमा विशेष गरी खस, आर्य, र केहि दशनामी र दलित समुदायको बसोबास रहेको छ ।

आमायाङ्ग्री, घोदिज्यो, मेलम्चीघ्याङ, तार्केघ्याङ, सेर्माथाङ, गुरु–रिन्पोन्छे, ककनी, कुटुमसाङ, गोल्फु भञ्याङ, च्योमथली, घोप्टेघ्याङ (सेमेराङ्ग), थालागाङ, पाल्चोकी माई लगायतका महत्वपूर्ण स्थल, गुम्बा, माने, मन्दिर आदिको अवलोकन गर्दा त्यहाँ पुग्ने जो कोहिको मनै लोभ्याउने हुन्छ । यहाँका विभिन्न समुदायको अतिथि सत्कार, विशेष प्रकारको संस्कृति परम्परा आकर्षक प्राकृतिक सौन्दर्यता, स्वच्छ वातावरण र पर्यटकीय दृष्टिकोणले गर्दा यस क्षेत्र महत्वपूर्ण रही आएको छ ।

१.१ बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेट तर्जुमाका लागि अपनाईएको पद्धति

सात चरणको सहभागितामुलक गाउँपालिकाको योजना तर्जुमा पद्धति तथा लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक संघीयताको मर्म अनुरुप सार्वभौमसत्ता सम्पन्न नागरिकको शासन प्रक्रियामा आधिकारिक रुपमा सहभागिता गराई विकेन्द्रीकरणको माध्यमबाट आफ्नो विकास आफै गर्न आन्तरिक स्रोत साधनको पहिचान र परिचालन गरि प्रत्येक गाउँ, टोल, बस्ती, वडास्तरीय भेला गराई विभिन्न स्थानीय वासी, बुद्धिजीवी, राजनीतिक दलहरु, विभिन्न संघ संस्था लगायत सम्पूर्ण सरोकारवाला निकायहरुसँगको सल्लाह सुझावको आधारमा योजना तर्जुमा समिति, एकिकृत योजना तर्जुमा समिति हुँदै, समुदायकाको भावना र चाहना अनुरुप योजना तथा कार्यक्रमहरुलाई प्राथमिकिकरण गर्दै कार्यान्वयनका लागि गाउँपालिकाको योजना तथा कार्यक्रममा समावेश गरिएको छ।

स्थानीय वासिन्दाको प्रत्यक्ष संलग्नता र सहयोगमा स्थानीय सरकारका प्रतिनिधीहरुले आवश्यक योजना पहिचान, प्राथमिकिकरण, योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन प्रक्रिया अगाडि बढाएका कारण योजना प्रति उपभोक्ताको अपनत्वको भावना विकास भई योजनाले दिगोपन समेत हासिल गर्न सक्ने भएकोले यसै प्रक्रिया मार्फत नै सम्वृद्ध र देशकै नमुना गाउँपालिकाको

रुपमा परिचित बनाउन सफल हुने छौ भन्ने आशा राखिएको छ। यसबाट हामी सबै हेलम्बुबासीहरुमा गौरान्वित भएको महशुस भएको छ। यस महान कार्यमा सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण जनप्रतिनिधी, कर्मचारी, बुद्धिजिवी, राजनैतिक दल लगायत सम्पूर्ण हेलम्बु बासीहरुलाई हृदय देखि धन्यवाद दिदैं आगामी दिनहरुमा पनि यस्तै खालको साथ र सहयोगको अपेक्षा राखिएको छ।

१.२. आयोजना प्राथमिकिकरणका क्षेत्रहरुः

नेपाल सरकारबाट स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ बाट निर्देशित योजनाका प्राथमिकिकरणका आधार अनुरुप तयार गरि योजना तर्जुमा गरिएको छ ।

- भौतिक पूर्वाधार क्षेत्र सुधार कार्यक्रम
- पर्यटन प्रर्वद्धन तथा कला संस्कृतिक संरक्षण कार्यक्रम
- गुणस्तरीय शिक्षा, शैक्षिक विकास तथा साक्षरता वृद्धि कार्यक्रम
- गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम
- कृषि सडक तथा पर्यटन मार्गको स्तरोन्नती कार्यक्रम
- स्थानीय स्तरमा आर्थिक विकासको लागि सिपमूलक तथा रोजगार प्रर्वद्धन कार्यक्रम
- कृषि उत्पादकत्व र बजारीकरण बढाउने कार्यक्रम
- स्थानीय स्रोत साधन तथा जनशक्ति परिचालन
- सामाजिक, राजनैतिक तथा आर्थिक हिसाबले पिछडिएको दलित, जनजाती, महिलाहरुलाई आयमुलक तथा सिपमूलक कार्यक्रम
- जलस्रोत, व्यापार व्यवसाय सुधार कार्यक्रम
- गैह्र सरकारी संस्थासंग समन्वय साझेदारी
- जलवायु अनुकुलन र विपद् जोखिम न्यूनीकरण

खण्ड—२

आगामी आ.ब. २०८१/०८२ को नीति तथा कार्यक्रम

२ **सोचः** "*हेलम्बु गाउँपालिकाको अभियान, नमुना गाउँपालिकाको निर्माण*" भन्ने संकल्प राखिएको छ।

२.१ लक्ष्यः

यस हेलम्बु गाउँपालिकामा आगामी वर्षहरुमा शिक्षा, स्वास्थ्य साथै भौतिक पूर्वाधार, कृषि, सडक, रोजगारको क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राखी यस गाउँपालिकाको शैक्षिक सुधार, पर्यटन प्रर्वद्धन, रोजगारी सिर्जना, स्वास्थ्य सुरक्षा र आयआर्जनमा वृद्धि गर्दै हेलम्बुलाई समृद्ध र समुन्नत बनाईने छ।

२.२. उद्देश्यः

- हेलम्बु गाउँपालिकाको शिक्षालाई गुणुस्तरिय तथा निःशुल्क बनाइने।
- पर्यटकीय स्थलहरुको रुपमा विकास गरिनेछ।
- जलवायु परिवर्तन न्यूनीकरणलाई विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने।
- Paperless Government/E-Governance को अवधारणालाई पूर्ण रुपमा कार्यान्वयन गर्ने।
- मासु तथा दुधमा आत्मनिर्भर बनाई निकासी गर्ने।
- सवै नागरिकलाई स्वास्थ्य सेवामा सरल पहुँच बनाउनुका साथै स्वास्थ्य उपचारलाई निशुल्क बनाउन विभिन्न कार्य गर्ने।]

- हेलम्वु गाउँपालिका भित्रका मुल सडकहरु मध्य बाह्र महिना यातायात सञ्चालन गर्न बाँकी रहेको सडकहरुमा यातायात सञ्चालनको व्यवस्था गर्ने।
- स्थानीय स्तरमा सिप मुलक तालिम प्रदान गरि आत्मनिर्भर वनाईनेछ।
- साहसिक तथा High Altitude खेल केन्द्र निर्माण तथा खेलाडीहरुलाई तालिमको व्यवस्था गर्ने।
- जलवायु अनुकुलन र स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थान्शिल योजना अनुरुप कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयन गर्ने ।

२.३ अपेक्षित उपलब्धीः

यस हेलम्बु गाउँपालिकाको आ.व. २०८१/०८२ को बजेट तथा कार्यक्रमको जुन उद्देश्य राखि तयार गरिएको छ, त्यसलाई सार्वजनिक, सामुदायिक र निजी क्षेत्रको सहकार्यबाट हासिल गर्न अधिकतम पहल गरिएको छ ।

२.४ वार्षिक बजेट कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा अवलम्बन गरिएका प्रमुख आधारहरु

- नेपालको मौजुदा संविधान
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन
- १६औं आवधिक योजना
- गाउँपालिकाको आवधिक योजना
- हेलम्बु गाउँपालिकाको स्थानीय अनुकूलन सहितको एकिकृत कार्ययोजना
- जनसंख्या र भौगोलिक वनावट
- वस्ती स्तरबाट आएका मागहरु
- वडा स्तरबाट माग भई आएका कार्यक्रमहरु
- विषयगत समितिबाट सिफारिस भई आएका कार्यक्रमहरु
- जनगणनाको तथ्याङ्क २०७८
- विभिन्न क्षेत्रवाट प्राप्त सुझावहरु।

२.५. बजेट तर्जुमाका आर्थिक आधारहरु

- सङ्घीय सरकारबाट विनियोजित रकम
- प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने रकम
- राजश्व बाँडफाडबाट प्राप्त हुने रकम
- आन्तरिक स्रोत मार्फत संकलन हुने रकम
- विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय दातृ संस्था, गैर सरकारी संघ संस्थाबाट प्राप्त हुने सहयोग

२.६ प्रमुख नीति तथा कार्यक्रमहरुः

हेलम्बु गाउँपालिकाको गाउँ सभामा आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को लक्ष्य, उद्देश्य, नीति एवं रणनीतिहरुलाई मध्यनजर गरी नीति तथा कार्यक्रम तयार गरिएको छ। योजनावद्ध विकास नै दिगो विकासको मुलभूत आधार भन्ने सैद्धान्तिक मान्यता अनुरुप आगामी आर्थिक वर्षका लागि गाउँपालिकाको प्रमुख नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गरिएको छ।

१. **हेलम्बुबासीको साझेदारीमा ५ लाखको निःशुल्क स्वास्थ्य उपचारः** हेलम्बुबासी नागरिकको स्वास्थ्य उपचारमा टेवा पुर्याउनु गाउँपालिकाको प्रमुख दायित्व हो।हेलम्बु सरकार आफ्ना नागरिकको स्वास्थ्य प्रति जिम्मेवार हुँदै दिर्घरोगीलाई निःशुल्क औषधि वितरण, एम्वुलेन्स सेवा निःशुल्क, सुत्केरीलाई घर घरमै स्वास्थ्य उपचार तथा पोषण कार्यक्रम संचालन गर्दै आईरहेको साथै हेलम्बु गाउँपालिकामा कुनै जटिल रोग लागेमा आफ्नो सम्पूर्ण सम्पत्ती उपचारमा लगाउँदा समेत उपचार हुन नसक्ने अवस्थालाई मध्यनजर गरी आगामी आ.व. देखि हेलम्बु

गाउँपालिका भित्रको प्रत्येक नागरिकहरुको लागत साझेदारी हुने गरी गाउँपालिकले कार्यविधि निर्माण गरी कार्यविधिमा तोकिए बमोजिम स्वास्थ्य उपचार खर्च वापत प्रति व्यक्तिलाई रु ५ लाखसम्मको स्वास्थ्य उपचार खर्च प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिनेछ।यो कार्यक्रममा सहभागी हुन सम्पूर्ण हेलम्बुबासीहरुलाई पहल गरिनेछ। यसको लागि १ करोड बजेट व्यवस्था गरिएको छ।

२. **दिर्घरोगीको साथमा हेलम्बु गाउँपालिकाः** विगतका वर्षदेखि दिर्घरोगीहरुलाई निशुल्क रुपमा उनीहरुले सेवन गरिरहेको औषधी उपलब्ध गराईएकोमा यस कार्यबाट दिर्घरोगीहरुलाई ठुलो राहत भएको महशुस भएको छ। उक्त कार्यक्रमको प्रभावकारीतालाई महसुस गरी निरन्तरता दिईनेछ। यसको लागि १ करोड बजेट व्यवस्था गरिएको छ।

३. **निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवा तथा थप प्रसुती पोषण खर्चः** घरमै सुत्केरी हुने दरलाई शुन्यमा ल्याउनका लागि यस गाउँपालिकाले विगत देखि सञ्चालन गर्दै आएको कार्यक्रमको प्रभावकारिता बढ्दै गएको र सघीय सरकारले समेत हेलम्बु गाउँपालिकाको PNC Home Visit गत आ.व. देखि यस कार्यक्रमलाई देश भरी नै सञ्चालनमा ल्याएको हुँदा यस कार्यक्रमको प्रभावकारिता महसुस भएको हुँदा मातृ तथा नवजात शिशु स्वास्थ्य सुधारका लागि नेपाल सरकारले स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुँदा महिलाहरुलाई दिँदै आएको यातायात खर्च रु.३०००।—मा गाउँपालिकाको तर्फबाट प्रोत्सहान स्वरुप रु.३०००।— थप गरी एकमुष्ठ रु. ६०००/- प्रसुती पोषण खर्च प्रदान गर्ने कार्यलाई यस आ.व.मा पनि निरन्तरता दिइने छ । साथै हेलम्बु गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण विरामीहरुलाई निशुल्क एम्वुलेन्स सेवा उपलब्ध गराउँदै आएकोमा आगामि आर्थिक वर्षमा समेत उक्त कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिँदै लगिनेछ।

४. **स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमः** हेलम्बु गाउँपालिका विपद्को हिसाबले अति नै जोखिम रहेको हुँदा सो कुरालाई मध्यनजर गर्दै यस गाउँपालिकाका सम्पूर्ण जनप्रतिनिधिहरु, कर्मचारीहरु, शिक्षकहरुको रु ६ लाख बराबरको म्यादी स्वास्थ्य बिमाको व्यवस्था आगामी आ.व. बाट सुरु हुने गरी व्यवस्था मिलाइनेछ।

५. **हेलम्बु ग्रेट ट्रेलः (षडाक्षरी धर्मचक्र पर्खाल)** हेलम्बु गाउँपालिकामा निर्माणाधीन रहेको हेलम्बु ग्रेट ट्रेल (षडाक्षरी धर्मचक्र पर्खाल) हाल लगभग ७ किलोमिटर निर्माण भईसकेको र छिटो निर्माण कार्य सम्पन्न गर्नको लागि संघ, प्रदेश र हेलम्वु गाउँपालिकाको संयुक्त लगानीमा निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिँदै लगिने छ र यस ग्रेट ट्रेल सम्पन्न गर्न सकेमा हेलम्बु लगायत देशकै पर्यटन प्रवर्दनमा ठुलो टेवा पुग्ने अपेक्षा राखिएको छ।

६. **प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षामा जोडः** गाउँपालिका क्षेत्रभित्रको शिक्षाको गुणस्तर सुधार गर्ने अभियानलाई सफल बनाउनको लागि उपयुक्त विश्वविद्यालय र हेलम्बु बोधिसत्व मोडल स्कुलसँग साझेदारीमा विद्यालय सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गर्नको लागि इच्छुक फाउण्डेशन र संघसंस्थाहरुसँग समन्वय गरी हेलम्बु बोधिसत्व मोडल स्कुललाई गाउँपालिका भित्रको शैक्षिक स्रोत केन्द्रको रुपमा विकास गरी प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षालाई प्राथमिकता दिई पहुँचमा वृद्धि गर्दै हाल उक्त विद्यालयमा प्राविधिक धारमा सिभिल इन्जिनियरिङ (कक्षा ९-१२) अध्ययन अध्यापन गर्दै अएकोमा आगामी आर्थिक वर्षमा कम्प्युटर इन्जिनियरिङ (कक्षा ९-१२) पनि अध्ययन गर्ने व्यवस्था गरिनेछ। साथै श्री मेलम्ची घ्याङ माध्यमिक विद्यालयमा कक्षा ११-१२ मा विज्ञान विषय पठनपाठन गर्ने व्यवस्था गरिनेछ । प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा लिइरहेका विद्यार्थीहरुलाई गाउँपालिकाको विविध योजनाहरुमा समावेश गरी परियोजना कार्य तथा इन्टर्नसिप गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था गरिनेछ । साथै आगामी आर्थिक वर्षमा हेलम्बु बोधिसत्व मोडल स्कुलमा स्नातक तह सञ्चालन गर्नको लागि पहल गरिनेछ।शैक्षिक व्यवस्थापन (Academic Management) कार्यलाई व्यवस्थित बनाई आवासीय सुविधा सहितको गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्नको लागि कमजोर आर्थीक अवस्था भएका विद्यार्थीहरुको लागि निःशुल्क आवासीय छात्रवासको व्यवस्था मिलाईदै आएकोमा त्यस कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ । आगामी आर्थिक वर्षमा विद्यालयलाई आवश्यक पर्ने थप भौतिक पूर्वधार व्यवस्था गरी पठनपाठन कार्यलाई थप व्यवस्थित बनाईदै लगिने छ।

७. **एकिकृत सिकाई केन्द्र तथा मेलम्ची भ्याली क्याम्पस सञ्चालन तथा व्यवस्थापनः** हेलम्बु गाउँपालिकामा माध्यमिक तहसम्म अध्ययन पछि उच्च शिक्षा हासिल गर्न राजधानी लगायतका विभिन्न स्थानमा गएर अध्ययन गर्नुपर्ने

बाध्यकारी अवस्थाको साथसाथै अध्ययनको लागि लाखौ खर्च गर्नुपर्ने हुँदा न्यून मध्यम वर्गिय परिवारले उच्च शिक्षा हासिल गर्न नसक्ने अवस्थालाई मध्यनजर गरी हरेक विद्यार्थीको शिक्षाको हकलाई सुनिश्चत गर्दै गत आर्थिक वर्षबाट गाउँपालिका भित्रका विभिन्न वडामा सञ्चालन हुँदै आईरहेको एकिकृत सिकाई केन्द्रमा विद्यार्थी संख्या बढ्दै गईरहेको अवस्थालाई विश्लेषण गर्दै समग्र शैक्षिक विकासको लागि शिक्षालाई गुणस्तरीय, प्रभावकारी र उपलव्धिमूलक बनाउने हेतुले विद्यार्थीको रुचि र चाहना अनुरुपको विषयहरुसहितको दक्ष विषयगत शिक्षकहरु लगायतका एकिकृत सिकाई केन्द्रमा आवश्यक पर्ने अन्य थप पूर्वाधार र स्रोत साधनको व्यवस्था गरी गुणस्तरीय शिक्षामा जोड दिईनेछ। मेलम्ची भ्याली क्याम्पसलाई पनि हेलम्बु गाउँपालिकाको स्वामित्वमा लिई एकिकृत सिकाई केन्द्र र मेलम्ची भ्याली क्याम्पसलाई एकिकृत रुपमा व्यवस्थापन गरी हेलम्बु गाउँपालिका भित्रका स्नातक तहसम्मका सम्पूर्ण विद्यार्थीहरुलाई निःशुल्क शिक्षा दिने तर्फ पहल गरिनेछ। यसको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिनेछ।

८. **आधारभूत तहको शैक्षिक सुधारको लागि स्वयमसेवक शिक्षक (Volunteer Teacher)**ः यस हेलम्बु गाउँपालिकाको सामुदायिक विद्यालयहरुको सिकाइ उपलब्धी र शिक्षाको गुणस्तरमा वृद्धि गर्नका लागि एकिकृत सिकाई केन्द्र र मेलम्ची भ्याली क्याम्पसमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुलाई गाउँपालिका अन्तर्गतका विभिन्न सामुदायिक विद्यालयहरुमा अभ्यास शिक्षण तथा इन्टर्नसिप गर्न निश्चित पारिश्रमिकसहित स्वयमसेवक शिक्षक (Volunteer Teacher) को व्यवस्था गरिनेछ।

९. **हेलम्बु पकेट क्षेत्रः** हेलम्बु गाउँपालिका भित्रका कृषियोग्य जमिनहरु मध्ये उपयुक्त स्थान छनौट गरी विभिन्न स्थानहरुमा चिया, आलु, कफी जस्ता बालीहरुको पकेट क्षेत्र विकास गर्दै त्यस भेगमा आगामी आ.व. भित्र विरुवा रोप्ने कार्यक्रमको सुरुवात गरिनेछ। यस आ.व विभिन्न विरुवा उत्पादन गर्नको लागि उपयुक्त स्थान छनौट गरी नर्सरी स्थापना गरिनेछ। यसको लागि विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी संघसंस्थाहरु सँग आवश्यक समन्वय गरिनेछ।

१०. **रासायनिक मल ढुवानीमा अनुदानः** यस गाउँपालिकाले कृषकहरुको लागि रासायनिक मलमा अनुदान दिई कृषि सामाग्री कम्पनी लिमिटेड र साल्ट ट्रेडिङ कै मूल्यमा रासायनिक मल उपलब्ध गराउदैं आएकोमा यसबाट किसानहरुलाई मल नपाउने समस्याको अन्त्य र प्रत्येक घरमा मलको अनुदान पुग्ने वातावरण भएको र यसबाट किसानहरुलाई कृषि उत्पादन तर्फ लाभान्वित भएको हुनाले उक्त कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ र सहकारीहरुलाई बिउपूँजीको रुपमा दिइएको रकम उद्देश्य अनुरुप उपयोग भएको नदेखिएकोले उक्त रकम फिर्ता गर्ने व्यवस्था गरिनेछ।

११. **शैक्षिक क्षेत्रमा डिजिटल हेलम्बुः** यस गाउँपालिका अन्तर्गत सञ्चालित सम्पूर्ण सामुदायिक विद्यालयहरुमा शिक्षण सिकाईलाई प्रविधिमैत्रि बनाउनको लागि आवश्यक कम्प्यूटर/ल्यापटप, प्रिन्टर, फोटोकपी मेसिनको व्यवस्थापन गरिनेछ। साथै प्रत्येक माध्यामिक विद्यालयहरुमा कम्तीमा एक वटा Smart Board को व्यवस्था गरी विषयगत शिक्षकहरुको अभाव तथा शिक्षक विद्यालयमा अनुपस्थित हुँदा शिक्षण सिकाईमा उत्पन्न हुने समस्यालाई समाधान गर्न डिजिटल सिकाईको व्यवस्था गरिनेछ। साथै प्रत्येक विद्यालयमा सफ्टवेयरसहितको इ-हाजिरी, सी.सी.टि.भी. सामग्रीको प्रभावकारी व्यवस्थापन गरिनेछ ।

१२. **सम्भोटा र संस्कृत भाषा संरक्षण तथा प्रवर्द्धनः** हेलम्बु गाउँपालिका भित्र रहेका विभिन्न जातजाति, भाषाभाषी, धर्म, संस्कार र संस्कृतिको संरक्षण तथा प्रवद्र्धनका लागि विशेष जोड दिइनेछ।साथै हेलम्बु गाउँपालिका भित्र रहेका विद्यालयहरुमा सञ्चालन भइरहेको सम्भोटा र संस्कृत भाषाको शिक्षण सिकाइलाई थप प्रभावकारी र व्यवस्थित तवरले सञ्चालन गरिनेछ।

१३. **शिक्षक तथा कर्मचारी सुरक्षा कोष/ कल्याणकारी कोष/अस्थायी अवकाश कोषः** गत आर्थिक वर्षमा सञ्चालनमा ल्याईएको शिक्षक तथा कर्मचारी सुरक्षा कोष/ कल्याणकारी कोष/अस्थायी अवकाश कोषलाई शिक्षक तथा गाउँपालिका भित्र रहेका सम्पूर्ण अस्थायी तथा करारका कर्मचारीहरु समेतको लागि निरन्तरता गरिनेछ। साथै

प्रधानाध्यापकहरुलाई प्रोत्साहन भत्ता तथा विद्यालय लेखापाल र सहयोगीहरुको लागि थप पारिश्रमिक व्यवस्थालाई निरन्तरता गरिने छ। यसको लागि आवश्यक बजेटको व्यस्था गरिएको छ ।

१४.पर्यटन प्रर्वद्धनको लागि हाई अल्टिच्युट खेलकुद तथा High Altitude Training Centre : विश्वमा High Altitude Training Centre करिव २७०० मिटरको हाराहारीमा अवस्थित रहेको पाईएको छ तर हेलम्बु गाउँपालिकामा २५०० देखि ३००० मिटर सम्मको भु-भागमा सञ्चालन गर्न सक्ने सम्भावना रहेको हुँदा विश्वको उष्ण राष्ट्रहरुका खेलाडीहरुलाई नेपालको राजधानीबाट नजिक रहेको यस तालिम केन्द्रमा ल्याई यहाँको चिसो वातावरणमा प्रशिक्षण लिन प्रोत्सहान गर्न र सो कार्यबाट हेलम्बु गाउँपालिकाको पयर्टन प्रर्वद्धन तथा स्थानीयस्तरमा नै रोजगारी सृजना गरी स्थानीय वासिन्दाको आय आर्जनमा समेत उल्लेखिनीय वृद्धि ल्याउनको लागि यहाँको उच्च हिमाली क्षेत्रमा High Altitude Training Centre सञ्चालनको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ । हेलम्बु गाउँपालिका पर्यटकीय दृष्टिकोणले अथाह सम्भावना बोकेको गाउँपालिका हो। यस गाउँपालिकालाई धार्मिक, प्राकृतिक, सांस्कृतिक हिसाबले धनी मानिन्छ । आगामी आर्थिक वर्षमा पर्यटन प्रर्वद्धन गर्न गाउँपालिकाले हाई अल्टिच्युट बागमती प्रदेश स्तरीय अन्तर पालिका पुरुष तथा महिला खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाउनेछ। यसको लागि आवश्यक वजेट व्यवस्था गरनेछ।

१५.विद्यालयमा स्काउट व्यवस्थापनः प्रत्येक माध्यमिक (कक्षा ९-१२) तथा आधारभूत तह (कक्षा ६-८) मा स्काउट व्यवस्थापन गरी विद्यार्थीहरुलाई सामाजिक क्रियाकलापहरुमा सक्रिय भूमिका निर्वाह गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।

१६.युवालाई सरकारी सेवामा आकर्शितः युवाहरुलाई सरकारी सेवामा प्रवेश गर्न प्रोत्साहन गरी लोक सेवा आयोग, शिक्षक सेवा आयोग, बैङ्किक, सुरक्षा निकाय, सस्थान आदि जस्ता सरकारी सेवामा स्थायी सेवा प्रवेश गर्न यस गाउँपालिकाका युवाहरुलाई तयारी कक्षा सञ्चालन तथा व्यस्थापन गरिनेछ । साथै आगामी आर्थिक वर्षमा स्थायी नियुक्ति भई सरकारी सेवामा नव प्रवेश गरेका गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण युवाहरुलाई सम्मान तथा पुरस्कृत गरिनेछ ।

१७.विद्यालयमा किचेन गार्डेन तथा दिवा खाजा कार्यक्रम : आगामी आर्थिक वर्षबाट हेलम्बु गाउँपालिकाका सम्पूर्ण विद्यालयहरुका किचेन गार्डेनको पूर्ण रुपमा सदुपयोग गरेर विद्यालय परिसर भित्र हरियो तरकारीहरु उत्पादन गरी विद्यालयमा दिवा खाजा खुवाईने व्यवस्थालाई निरन्तरता गरिने छ । किचेन गार्डेनलाई स्तरोन्नति गरी दिवा खाजा कार्यक्रममा किचेन गार्डेनमा उत्पादन भएका ताजा तरकारी उपभोग गर्ने तथा स्थानीय उपजको उपयोग गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ। साथै आवसीय विद्यालयहरुमा खपत हुने तरकारी आफै उत्पादन गरी उपभोग गर्ने र तरकारीमा आत्मनिर्भर बनाईनेछ। नेपाल सरकारद्वारा प्रारम्भिक बाल विकास देखि कक्षा ५ सम्मको विधार्थीलाई दिवा खाजा कार्यक्रम रहेको र एउटै विद्यालयका विधार्थीहरुमा पनि कसैलाई खाजा सुविधा रहेको र कसैलाइ नरहेको अवस्थाको मध्यनजर गर्दै सबैलाई समान रुपमा खाजा सुविधा उपलब्ध गराउनको लागि कक्षा ६ देखि १२ सम्मका सम्पूर्ण विद्यार्थीहरुलाई हेलम्बु गाउँपालिकाबाट दिवा खाजा सुविधा उपलब्ध गराउँदै आएकोमा उक्त कार्यक्रममा आगामी आर्थिक वर्षमा विद्यालयका शिक्षकहरुलाई समेत समेटी खाजा सञ्चालन गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता गरिनेछ। साथै हरित विद्यालयको विकासमा जोड दिइने छ।

१८.विद्यार्थी छात्रवृति कार्यक्रमः हेलम्बु गाउँपालिकामा स्थायी बसोबास गरी स्वदेशमा नै एम.वि.वि.एस. अध्ययन गर्न चाहने विद्यार्थीहरुको मनोवल उच्च राख्न र गाउँपालिका भित्रबाट दक्ष चिकित्सक उत्पादन गर्ने कार्यमा सहयोग पुर्याउन *छात्रवृत्रि कार्यक्रम सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७८* बमोजिम छात्रवृति प्रदान गरिने व्यवस्थालाई निरन्तरता गरिनेछ। उच्च शिक्षामा अध्ययनरत् प्राविधिक, जेहेन्दार, आर्थिक अवस्था कमजोर भएका विद्यार्थीहरुलाई छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरिने छ । साथै छात्रवृति प्राप्त गरेर अध्ययन पूरा गरेपछि कम्तिमा एक वर्ष हेलम्बु गाउँपालिकका भित्र अनिवार्य सेवा गर्नुपर्ने नीतिगत व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइने छ ।

१९. जलवायु अनुकुलन कार्यक्रमः हेलम्बु गाउँपालिकामा जलवायु परिवर्तनले पारेको असरहरुलाई न्यूनीकरण गर्नका लागि जलवायु अनुकूलन योजनाहरु जलधार क्षेत्रहरुको संरक्षणका लागि विशेष कार्यक्रमहरु संचालन गर्दै जलवायु परिवर्तन र जलवायुजन्य विपद्‌हरुको बारेमा थप अध्ययन अनुसन्धानका साथै हेलम्बु बाढीलाई सिकाइ केन्द्रको रूपमा विकास गर्ने व्यवस्था गरिनेछ। साथै हेलम्बु गाउँपालिका भित्र रहेको साना खोल्सा, मुख्य मुहान, प्राकृतिक रुपमा भएको पोखरीहरु पुरिँदै गएको हुनाले सम्पुर्ण खोल्सा र मुहानहरुलाई पून पूर्ववत रुपमा ल्याई जलवायु परिवर्तनको असर न्युनिकरण गर्नको लागि यस पालिका भित्र रहेका विभिन्न खोल्सा, नदि नाला र सम्भाव्य स्थानमा पोखरी निर्माण गर्नको लागि विभिन्न दातृ निकाय तथा सघ सस्थाहरुसँग समन्वय गरी विशेष पहल गरिने छ । जलवायु परिवर्तन तथा विपद सम्बन्धी विषयलाई स्थानीय पाठ्यक्रममा समावेश गरी विपदको दृष्टिकोणले जोखिमपूर्ण यस गाउँपालिकामा अध्ययनरत बालबालिकाहरुलाई जलवायु परिवर्तनको प्रभाव तथा न्यूनिकरणको बारेमा ज्ञान दिने व्यवस्था मिलाईनेछ।

२०. E-Governance / Paperless Government को अवधारणाः

सार्वजनिक, संवेदनशिल र अतिमहत्वपूर्ण स्थानहरूमा जोडिने सिसिटिभीले पालिकाको सुरक्षा अवस्थालाई मजवुत बनाई अपराधिक क्रियाकलापहरुमा न्यूनिकण गर्दै GIS सर्भे, बेसलाईन सर्भे मार्फत पालिका भित्रको यथार्थ परक तथ्याङ्क संकलन गरी विकास तथा निति निर्माणमा प्रयोग गर्ने, गाउँपालिकाको एकिकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (पालिका सिस्टम) विकास गरी घरधुरी, जनसंख्या, परिवार संख्या, शिक्षा, रोजगारी, स्वास्थ्य, योजना लगायतका तथ्याङ्कहरु व्यवस्थापन र वितरण गर्ने व्यवस्था गरिनेछ। यो प्रणाली मार्फत परिवार घर नम्बरलाई क्यूवार कोड मार्फत परिवार विवरण हेर्न सकिनेछ। यो प्रणालिको प्रयोग गरी सेवा प्रतिको सन्तुष्टि मापन गर्ने, नगरिकको गुनासो संकलन गर्ने, त्यसको फछ्र्यौट तथा प्रतिवेदन तयार गर्ने, प्रणालीको प्रयोग गरि गाउँबासीलाई छिटो, छरितो, गुणस्तरीय सेवा प्रवाह गर्ने र आवश्यक परेको खण्डमा एकिकृत डिजिटल घुम्ति सेवा सञ्चालन गर्ने व्यवस्था गरिनेछ। e-payment System, office automation system, Business Registration System, judicial Registration System'जस्ता प्रणालिहरुको प्रयोगलाई छरितो र गुणस्तरीय सेवाग्राहीलाई सेवा प्रदान गर्न सकिने छ। सेवाग्राहिहरु भौतिक रुपमा कार्यलय उपस्थित हुनु पर्ने झन्झट बाट मुक्त हुने छन्। गाउँपालिका खोज तथा विकास एकाई मार्फत पालिकालाई आवश्यक पर्ने जनशक्ति व्यवस्थापन गरी विभिन्न किसिमका खोज अनुसन्धान गरिने छ। उक्त खोज अनुसन्धानबाट आएको नतिजालाई विकास तथा निति निर्माणमा प्रयोग गरिने छ। यसको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिने छ।

२१. तामाका भाडाहरु प्रयोगः प्लास्टिक जन्य भाडाहरु स्वास्थ्यको लागि हानिकारिक हुने भएको कुरा विदितै छ। प्लास्टिक जन्य पदार्थलाई निरुत्साहित गर्न गाउँपालिका मातहतका शाखाहरुमा अनिवार्य रुपमा तामाका भाडाहरु प्रयोगमा जोड दिइनेछ। साथै यस गाउँपालिकाका आमा समूह तथा टोल विकास समितिहरुसँग समन्वय गरी फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्न विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।

२२. जलवायु न्यायः जलवायु न्याय पृथ्वीमा रहेको अनेकन प्राकृतिक श्रोतहरुको प्रयोग विश्वका सबै राष्ट्रहरुले आ— आफ्नो क्षमता अनुसार गरिएको छ। श्रोतहरुको प्रयोगमा व्यक्ति, समुदाय र राष्ट्रको बिचमा ठूलो असमानता रहेको छ। शक्ति राष्ट्रहरुले गरेको श्रोतको अत्यधिक दोहनका कारण प्रदुषण तथा विभिन्न विनासहरु हुँदै आएको छ जसको असर विश्वव्यापी रहेको देखिन्छ। यसको मारमा परेको हाम्रो जस्तो सानो देश नेपालले विगतका केही समय देखि अनाहकमा मार खेपिरहनुपरेको छ। त्यसमा पनि जलवायु परिवर्तनको असरका कारण हेलम्बुले विभिन्न समस्याहरुको सामना गरिरहनु परेको छ। प्राकृतिक श्रोतको अत्याधिक प्रयोग र जलवायु परिवर्तन हुनुमा यहाँको भूमिका नगण्य रहेको छ। आफ्नो जिविकाको लागि प्राकृतिक श्रोतमा निर्भर रहने यहाँको मानिसहरु जलवायु प्रकोपबाट सबैभन्दा धेरै प्रभावित रहेको छ। त्यसैले त्यसको क्षतिपूर्ति स्वरूप बाह्य निकायबाट वित्तीय सहयोगको अपेक्षा पालिकाले गरेको छ। यस्ता जलवायु वित्तको रुपमा सहयोग लिन र त्यसलाई यस क्षेत्रको विकासमा खर्च

गर्नको लागि जलवायु न्याय योजना आवश्यक रहेको छ। यस हेलम्बु गाउँपालिकाले जलवायु न्याय योजना तयार पारी बाह्य निकायहरुसँग सहयोग प्राप्तीको कदम अगाडी बढाउनेछ। जलवायु परिवर्तनको कारणले हिमालहरुमा हिँउ नभएको र त्यस क्षेत्रका चराचुरुङ्गि, जिव जन्तु र वनस्पति लोप हुदै गईरहेको अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै जौविक विविधताको संरक्षण गर्न गत आर्थिक वर्ष देखि शुरुवात गरिएको हिमाली क्षेत्रमा हिउँ जमाउने कार्यकमको प्रतिवेदनका सुझावलाई कार्यन्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ।

२३. **रैथाने वाली संरक्षणः** जैविक विविधताको संरक्षणको लागि हेलम्बु गाउँपालिकाले विभिन्न किसिमका रैथाने वालीहरुको संरक्षणका गर्नका साथै कृषकहरुलाई उत्प्रेरित गरी सामुदायिक विउ बैंक स्थापना गर्ने कार्य यसै आर्थिक वर्षवाट संचालन गरिने व्यवस्था मिलाईनेछ।

२४. **एक वडा एक उत्पादनः** हेलम्वु गाउँपालिका भौगोलिक तथा मौसमी विविधताले भरिपुर्ण रहेको छ। स्थानीय रुपमा वढी उत्पादन हुने कृषि उपज र उत्पादन गर्ने सकिने कृषि उत्पादनको संभावनाको आधारमा आगामी आर्थिक वर्षमा "एक वडा एक उत्पादन" कार्यक्रमलाई आगाडी वढाईने व्यवस्था मिलाईनेछ।

२५. **औधोगिक ग्रामः** पर्यटकीय क्षेत्र हेलम्बु घुम्न आउने पर्यटकहरुको लागि यस गाउँपालिकाको चिनारी दिने स्थानीय सामाग्रीहरुको उत्पादन तथा विक्री वितरणको लागि हेलम्बु गाउँपालिकामा औद्योगिक ग्राम निर्माण गरी कोसेली घरको स्थापना संचालन गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ।

२६. **अर्गानिक उत्पादन प्रर्वद्धन तथा Farmers Market:** खाद्यान्न तथा तरकारी वालीमा प्राङ्गारिक मल (गडौली मल, वानस्पतिक विषाधि, घरयासी विषाधि, जैविक विषाधि) प्रयोग गर्न प्रोत्साहन गर्दै हेलम्बु गाउँपालिकामा उत्पादन हुने खाद्यन्न, तरकारी तथा नगदेवाली जस्ता कृषि उत्पादनहरुमा रसायनिक मल र विषादीको प्रयोगमा कमी गर्दै अर्गानिक उत्पादनमा जोड दिई हेलम्बुलाई हिमालय आर्गानिक फारमर्स मार्केटको (Farmers Market) रुपमा आगाडी वढाईनेछ साथै गाउँपालिका भित्र स्थानीय कृषकहरुले आर्गानिक विधिद्धारा उत्पादन गरेका खाद्यान्न, तरकारी, फलफुल, लगायतका अन्य उत्पादनहरु विक्री वितरण गर्न उपयुक्त स्थानमा फारर्मस मार्केट (Farmers Market) सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ।

२७. **हेलम्वु अस्पतालः** यस गाउँपालिकामा निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको १५ सैयाको अस्पतालको भौतिक संरचना निर्माण अन्तिम चरणमा पुगिसकेको हुनाले उक्त अस्पतालमा आवश्यक उपकरण सहितको दक्ष चिकित्सक र स्वास्थ्यकर्मीको व्यवस्था गरी आधुनिक र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा उपलव्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ।

२८. **एकल पुरुष भत्ता :** दैनिक जिविकोपार्जनमा सहजता ल्याउनका लागि यस गाउँपालिका भित्रका एकल पुरुषलाई दिँदै आएको सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई आगामी आ.व.मा पनि निरन्तरता दिइनेछ।

२९. **सहकारीः** गाउँपालिका क्षेत्रभित्र संचालन भईरहेको सहकारी संस्थाहरुको तथ्याङ्क, आँकडा तथा सूचनाहरुको विधुतीय माध्यमवाट प्रशोधन तथा अभिलेखीकरण गरी जोखिमका आधारमा समस्याग्रस्त सहकारी संस्थाहरु पहिचान गर्न प्रयोगमा ल्याईएको COPOMIS (Cooperative and Poverty Alleviation Management Information System) सम्वन्धी तालीम प्रदान गरिनेछ। साथै देशमा विद्मान सहकारीको समस्याहरुलाई मध्यनजर गर्दै सम्पूर्ण सहकारीलाई एकद्वार पद्दतीमा ल्याई नियमन गरिने व्यवस्था मिलाइनेछ।

३०. **सु-शासनः** हेलम्बु गाँउपालिकावाट प्रवाह गरिने सेवालाई चुस्त, दुरुस्त, छिटो छिरीतो, प्रभावकारी, गुणस्तरीय ,प्रविधिक मैत्री तथा सेवा-ग्राही मैत्री वनाउन गाउँपालिका र वडा कार्यालयमा आवश्यक पर्ने स्रोत साधनको व्यवस्था गरी जनप्रतिनिधि, कर्मचारी र सरोकारवालाहरुलाई समयानुकुल तालिम प्रदान गरिने व्यवस्था मिलाईनेछ।

३१. **अर्गानिक चियाः** हेलम्वु गाउँपालिकाका ग्रामिण सडकहरुको दाँया वाँया तथा सरकारी भवन र सामुदायिक विद्यालयहरुमा रहेका खालि जग्गाहरुमा चिया रोपण गरी ग्रामिण सडकहरुलाई हरित सडक (Green Road) को रुपमा विकास गर्ने र उक्त चिया रोपणवाट ग्रामिण सडक एवंम सरकारी तथा सार्वजनिक विद्यालयको सुन्दरता वढ्नुको साथै भूक्षय समेत न्युनिकण हुने भएकोले चिया रोपण कार्यक्रम आगामी आर्थिक वर्षवाट थालनी गर्ने

व्यवस्था मिलाईनेछ।साथै आगामी आर्थिक वर्ष देखि चियाको प्रशोधन समेत गाउँपालिका स्तरमा गरी चियालाई ब्राण्डिङको प्रवन्ध मिलाई बिक्री वितरण गर्ने व्यवस्था गरिनेछ।

३२. **जलवायु सिँचाई :** खेतियोग्य जमिनमा सिँचाईको अभावले गर्दा बेमौसमी तरकारीका उत्पादन गर्न नसकिरहेको वर्तमान अवस्थामा यस पालिका भित्र जिर्ण अवस्थामा रहेका सिँचाई कुलाहरु मर्मत गर्ने साना तथा मझौला कुला निर्माण गरी सिँचाई सुविधा उपलब्ध गराई वाह्रै महिना मौसमी तथा वेमौसमी तरकारी उत्पादन र उपभोग गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ।

३३. **डडेलो रोकथाम तथा वृक्षरोपण कार्यक्रम :** हेलम्बु गाउँपालिका भित्रका डडेलो लागेका विभिन्न स्थानहरुमा वृहत रुपमा वृक्षरोपण गर्ने व्यवस्था गरिनेछ । साथै डडेलो लगाउने व्यक्तिलाई कानुनी दायरामा ल्याइने छ र कानुनी दायरामा ल्याउन सहयोग गर्ने व्यक्तिलाई निजको पहिचान गोप्य राखी रु १ लाख पुरस्कार दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

३४.**एसिया वनस्पति तथा बन्यजन्तु अध्ययन केन्द्रः** हेलम्बु गाउँपालिका जैविक विविधताको हिसाबले अत्याधिक धनि पालिका हो र यहाँ जैविक विविधताको क्षेत्रमा अनेकन सम्भावनाहरु रहेको छ। यहाँको जैविक विविधताको अध्ययन, संरक्षण र प्रर्वद्धनका लागि एसिया बनस्पति तथा बन्यजन्तु अध्ययन केन्द्रको स्थापनाको अध्ययन तथा स्थान छनौट लगायतका कार्यको सुरुवात गरिनेछ। देश विदेशबाट यहाँको वन, वनस्पति, वन्यजन्तु, खोला र हिमालको अध्ययन गर्नको लागि आउने शोधकर्ता तथा विद्यार्थीहरुलाई प्रोत्साहन गरिनेछ। यहाँ अध्ययन भएका खोज तथा अनुसन्धानहरुलाई गाउँपालिकाले सम्पत्तिको रुपमा हिफाजत गरी त्यसको विश्वबजारमा प्रर्वद्धन गरीनेछ। यसबाट हेलम्बुको पर्यटन प्रर्वद्धनका टेवा पुग्ने र यस भेगका आर्थिक स्थितीमा समेत सुधार हुने अपेक्षा गरिएको छ।गत आर्थिक वर्षमा विशेष कारणवस कार्यन्वयन हुन नसकेकोले आगामि आर्थिक वर्षवाट नै संघीय सरकार, प्रदेश सरकार तथा विभिन्न संघसंस्थाहरुको समन्वयमा एसिया वनस्पति तथा बन्यजन्तु अध्ययन केन्द्र स्थापना गर्न विशेष पहल गरिनेछ।

३५. **अध्यात्मिक आनन्दको लागि अध्यात्म चिन्तन केन्द्र/ध्यान केन्द्रः** यस हेलम्बु गाउँपालिका बौद्ध धर्माबलम्वी क्षेत्रको रुपमा निकै महत्वपूर्ण मानिन्छ। हेलम्बु गाउँपालिका भित्र रहेका विभिन्न स्थान पर्यटनको हिसावले पर्यटकीय गन्तव्यको रुपमा चिनिने भएको हुँदा सार्वजनिक प्रशासन, शिक्षा, स्वास्थ्य, पर्यटन, सामाजिक विकासको क्षेत्रमा योग, ध्यान र स्वजागरणका मौलिक र वैज्ञानिक पद्दतिलाई मूलप्रवाहीकरण गरी स्वस्थ र नैतिकवान समाज निर्माण गर्न पालिका स्तरमा योग र ध्यानको स्वजागरण अभियान सञ्चालन गर्नुका साथै योग ध्यान र पर्यटन प्रवर्द्धनलाई पहल गरिनेछ।

३६.**क्रिश्चियन समुदायः** यस हेलम्बु गाउँपालिका भित्र रहेको क्रिश्चियन समुदायहरुको लागि दाह संस्कार गर्न वडा कार्यालयको समन्वयमा कुनै एक निश्चित स्थानमा दाह संस्कार गर्ने स्थानको व्यवस्था मिलाउनको लागि विशेष पहल गरिनेछ।

३७.**संस्थागत विद्यालय व्यवस्थापन :** हेलम्बु गाउँपालिका भित्रको शिक्षालाई समान रुपले अगाडि बढाउने उद्देश्यका साथ गाउँपालिका भित्र रहेको सबै संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीहरुलाई पनि दिवा खाजामा समावेश गराई विद्यालयमा लाग्ने सम्पूर्ण खर्च गाउँपालिकले व्यहोर्ने र विद्यार्थीहरुसँग कुनै पनि शुल्क लिन नपाउने नीतिगत व्यवस्था गत आर्थिक वर्षको कार्यक्रममा समावेश गराइएको भएता पनि विभिन्न कारणवश कार्यक्रमलाई अगाडि बढाउन नसकेको हुनाले यस कार्यक्रमलाई आगामी आर्थिक वर्षमा पनि निरन्तरता दिइनेछ। साथै गाउँपालिकामा कार्यरत सम्पूर्ण जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, शिक्षक तथा यस गाउँपालिका मातहात सञ्चालित सबै कार्यालयहरुमा कार्यरत सम्पूर्ण कर्मचारीहरुले बालबालिकाहरुलाई अनिवार्य रुपमा सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययन गराउनुपर्ने व्यवस्था गरिने छ।

३८.**हेलम्बुमा जन्मेका प्रत्येक दलित छात्राले रु एक लाख पाउनेः** हेलम्बु गाउँपालिका भित्र स्थायी बसोवास गर्ने दलित महिलाबाट जन्मिएको दलित सन्तानले गाउँपालिका भित्रको सामुदायिक शैक्षिक संस्थाबाट माध्यमिक तह उर्तिण

गरी कुनै पनि विषयमा स्नातक तह पूरा गरेमा कार्यविधि बनाएर जनही रु. एक लाख प्रदान गरिने व्यवस्था मिलाईनेछ।

३९. **हेलम्बु गाउँपालिकाको अभियान, यूवा उद्यमी तथा दक्ष जनशक्ति निर्माणः** हेलम्बु गाउँपालिकामा आफ्नो क्षेत्रभित्रको नागरिकहरुको जीवनस्तर माथि उस्काई स्थानीयस्तरमा नै रोजगारी सिर्जना गर्न आगामी आर्थिक वर्षबाट गाउँपालिका भित्रको विभिन्न स्थानहरुमा सामुहिक वा व्यक्तिगत रुपमा युवाहरुले गर्ने व्यवसाय जस्तैः बाख्रापालन, कृषि फर्म, माछापालन, दुधजन्य वस्तुको उत्पादन जस्ता विभिन्न व्यवसाय गर्ने युवाहरुलाई प्रोत्साहन गर्नको लागि गाउँपालिकाले व्यवसायिहरुलाई व्यवसायको प्रकृति हेरी सीपमूलक तालिम तथा अनुदानको व्यवस्था मिलाईनेछ।

४०. **अध्यक्षसँग बालबालिका कार्यक्रमः** यस हेलम्बु गाउँपालिका भित्र रहेको सम्पूर्ण विद्यालयहरुमा अध्ययनरत रहेका विद्यार्थीहरुसँग उनीहरुको समस्याहरुको बारेमा बुझ्ने, छलफल गर्ने र शैक्षिक सुधारको लागि विशेष कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने उद्देश्यले प्रत्येक वडामा अध्यक्षसँग बालबालिका कार्यक्रमलाई निरन्तरता गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।

४१. **न्यायिक समिति विशेष कार्यक्रमः** यस गाउँपालिकामा न्यायिक समितिबाट सम्पादन गरिने कार्यलाई छरितो, प्रभावकारी र व्यवस्थित बनाउनका लागि कानुनी साक्षरता, परामर्श लगायतका विविध कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिने छ।

४२. **Safe House को व्यवस्था :** यस गाउँपालिका भित्र विभिन्न कारणले गर्दा स्वदेश तथा विदेशमा अलपत्रमा परेका वा यस गाउँपालिका भित्र विपद तथा समस्यामा परी सुधार केन्द्र तथा **Safe House** मा राख्नु पर्ने यस गाउँपालिकाका नागरिकहरुलाई मध्यनजर गर्दै उनीहरुको समयमै प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ।

४३. **महिला तथा बालबालिकामैत्री कार्यक्रम सञ्चालन :** यस गाउँपालिका भित्र रहेका महिला तथा बालबालिकाहरुलाई मध्यनजर गर्दै विविध किसिमका सीपमूलक तथा आयमूलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिने छ।

४४. **जेष्ट नागरिक :** यस हेलम्बु गाउँपालिका भित्रका जेष्ट नागरिकहरुलाई सम्मान गर्दै जेष्ट नागरिकहरुको सीप हस्तान्तरण गर्दै जेष्ट नागरिक केन्द्रित विविध कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ ।

४५. **साङ्केतिक भाषा विद्यालय :** अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई मध्यनजर गर्दै हेलम्बु गाउँपालिकामा नेपालकै उत्कृष्ट, सुविधासम्पन्न साङ्केतिक भाषा विद्यालय स्थापना गरी देश भरीकै अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको लागि उच्च शिक्षासम्म निशुल्क अध्ययन गर्ने व्यवस्था गरिने छ। साथै उनीहरुका परिवारहरुलाई आय आर्जनमूलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिने छ। यसको लागि विभिन्न दातृ निकाय, संघ संस्थाहरुसँग समन्वय गरिनेछ।

४६. **हेलम्बु गाउँपालिकाको बाढी पिडितहरुको व्यवस्थापन :** यस गाउँपालिका भित्र रहेका बाढी पीडितहरुको प्रभावकारी व्यवस्थापनका लागि विभिन्न बस्तीहरुको संरक्षण लगायतका आवश्यक विविध कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिने छ। हेलम्बुमा मेलम्ची खोलाको बाढिले गरेको क्षती अकल्पनिय छ। हजारौं रोपनी खेती योग्य जमिनहरू नष्ट गरेको छ। यस वर्ष उक्त वगरलाइ खेतीमा परिणत गर्न अवस्यक कार्य गरिने छ। बाढि पुनर्निमार्णको कार्यलाइ विशेष प्राथमिकतामा राखी कार्य गरिने छ। सामुदायिक विपद ब्यवस्थापन समितीहरूको क्षमता विकास गरिनेछ।

४७. **विपद जोखिम न्यूनिकरण सम्बन्धी कार्यक्रमः** हेलम्बु गाउँपालिका बहुप्रकोप जोखिमको हिसाबले उच्च रहेको पालिका हो। विपदको क्षतीलाई रोक्नको लागि समुदाय तथा पालिकाको क्षमताको विकास गर्दै पुर्वतयारी सम्बन्धि कार्यक्रमहरु, अल्पिकरण, न्यूनीकरण, नदि नियन्त्रण, ग्याविन बाल, बायोईन्जिनेरिङर, जैविक तटबन्ध आदि कार्यान्वयनका साथै विपद् प्रतिकार्यका लागि आवश्यक तयारी गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ। यस कार्यक्रम अन्तर्गत अध्ययन अनुसन्धान, चेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि र भौतिक निर्माणका आवश्यक कार्यहरु गरिने छ । स्थानीय आपतकालीन संचालन केन्द्रको प्रभावकारी संचालनस् बहुप्रकोपको पुर्वतयारी र विपदको प्रतिकार्यका लागि गाउँपालिकामा स्थापित आपतकालीन संचालन केन्द्रलाई स्रोत र साधनले भरिपुर्ण बनाउने व्यवस्था मिलाइनेछ। केन्द्रको प्रभावकारीताका लागि कार्ययोजना तयार गरि कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ। हेलम्बु गाउँपालिका बाढी तथा पहिरोको उच्च जोखिममा रहेको छ। बाढी र पहिरोको पुर्वसुचना प्रणाली विकासको चरणमा रहेको र अगामी दिनहरुमा उक्त प्रणालीलाई आपतकालीन संचालन केन्द्र मार्फत संचालित गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ। जसका लागि प्राविधिक सहयोग गर्ने संघ संस्थाहरु सङ्ग सहकार्य गर्दै गाउँपालिकाले नेपालकै उच्च स्थानमा जलवायु सूचना मापन केन्द्र स्थापना गर्ने तर्फ जोड गरिनेछ।।

अन्तमा,

हेलम्बु गाउँपालिकाको कार्यालय, वडा कार्यालय तथा अन्तर्गतका सम्पूर्ण अन्य कार्यालयबाट हुने सम्पूर्ण सेवा तथा सुविधालाई छिटो—छरितो रुपमा सम्पन्न गर्नका लागि हामी सदैव तत्पर रहेको प्रतिबद्धताका साथ माथि उल्लेखित केही ठुला विकासको योजनाहरु तथा उल्लेख गर्न छुटेका विकासको शिर्षकहरुलाई सम्बन्धित क्षेत्रगत निकायहरुमा समावेश गरि हेलम्बु गाउँपालिकालाई मुलुककै नमुना गाउँपालिका विकास गर्ने लक्ष्य अनुरुप हालसम्म प्राप्त भएका उपलब्धीहरुको संरक्षण तथा विकास गर्दै प्रस्तावित नयाँ आयोजना तथा कार्यक्रमहरुलाई सफलतापूर्वक सम्पन्न गर्न सम्बन्धित सबैलाई सहयोगका लागि हार्दिक अनुरोध गर्दछौं।

धन्यवाद ।